

STOMPAERTSHOEK

Resultaten van een archeologische
prospectie van de site Stompaertshoek te
Mechelen (basisrapportage)

2012

Liesbeth Troubleyn
Frank Kinnaer

Stompaertshoek **Resultaten van een archeologische prospectie van** **de site Stompaertshoek te Mechelen** **Basisrapportage**

Frank Kinnaer
Liesbeth Troubleyn

Resultaten van een archeologische prospectie van de site Stompaertshoek te Mechelen (code MSTO)

Basisrapportage

Auteurs : Liesbeth Troubleyn (projectleider)

Bouwplaats : Mechelen Stompaertshoek 6, afdeling 1, sectie B, percelen 434t, 434f en 436t

Uitvoerders : Liesbeth Troubleyn (projectleider), Els Caljon (technicus), Frank Kinnaer (assistent-technicus), Johan Dils (vrijwilliger, metaaldetector)

Historisch onderzoek : Frank Kinnaer (historicus)

Materiaalonderzoek : Liesbeth Troubleyn (projectleider)

Natuurwetenschappen: geen

Digitale uitwerking : Liesbeth Troubleyn (projectleider)

Wettelijk depot: D/2018/0797/004

Stad Mechelen - dienst Archeologie, Grote Markt 21, 2800 Mechelen

Opgraving ☐

Prospectie ☒

Vergunningsnummer:

2012/144

Naam aanvrager:

Liesbeth Troubleyn

Naam site:

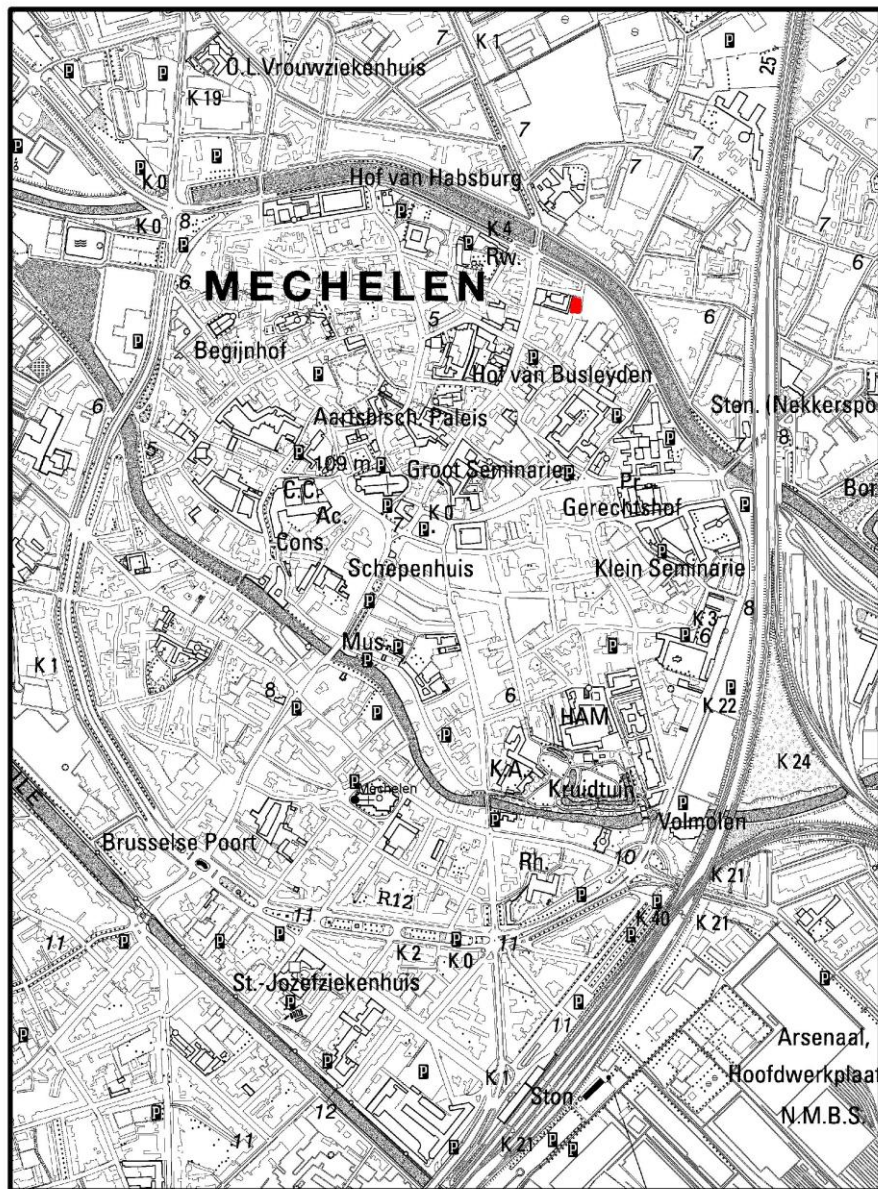
Mechelen, Stompaertshoek (MSTO)

1. Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Het proefonderzoek vond plaats naar aanleiding van de uitbreiding van de politiegebouwen met bijhorend een ondergrondse parkeergarage. Deze parkeergarage vormt een bedreiging voor het nog aanwezige archeologische patrimonium.

1:10.000 Situering op topografische kaart

Figuur 1: situering bedreigde zone op topografische kaart

Figuur 2: situering van de bedreigde zone op het kadasterplan van 2007

1.2 Tijdskader

Op 26 maart 2012 werd een vergunning aangevraagd voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

Het onderzoek startte op 8 mei 2012 en werd beëindigd op 9 mei 2012.

1.3 Opslag materiaal

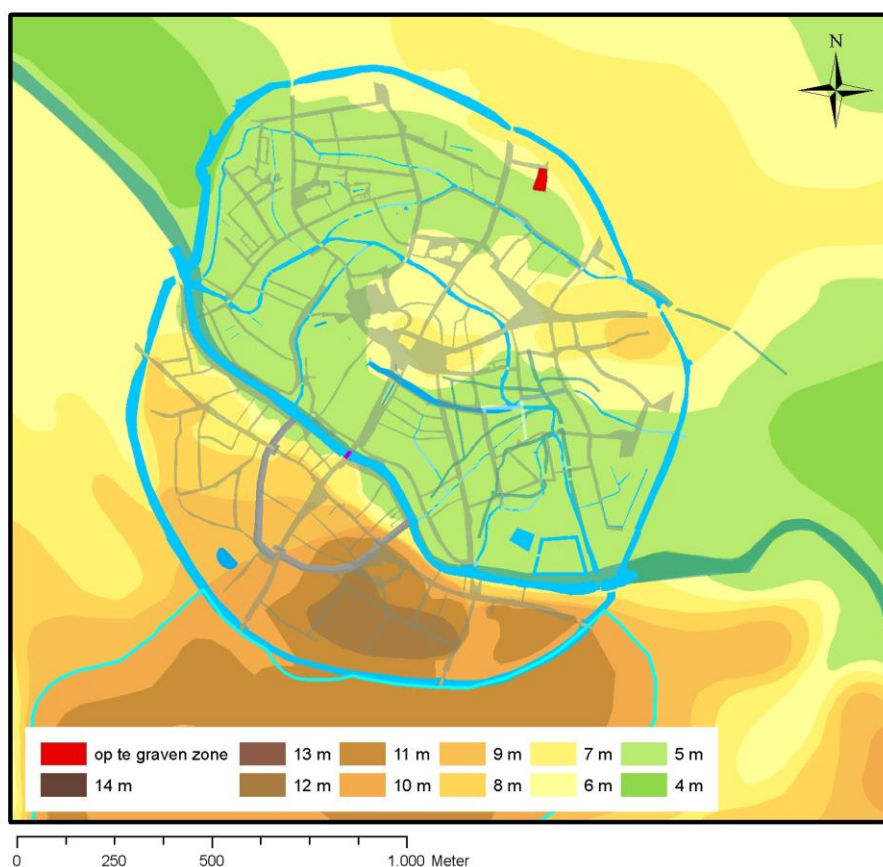
Zowel de administratie als het opgegraven materiaal ligt opgeslagen in de bureaus en het depot van de stedelijke dienst archeologie (locatie Kruidtuin).

2. Voorkennis

2.1 Situering

De site bevindt zich in de historisch kern van Mechelen, binnen de tweede stadsomwalling. Op de hoogtekaart situeert de site zich op het grensgebied tussen de laaggelegen Dijlevallei (groene zone op de kaart) en het hoger gelegen gedeelte van de stad (lichtgele zone op de kaart). De site ligt dichtbij een (waarschijnlijk van oorsprong natuurlijke) waterloop, nl de Lange Heergracht.

Het terrein helt duidelijk af naar het zuiden. Tussen de rooilijn en de achterzijde van de loods zit een verschil van ca 110 cm, gemeten op de asfaltweg aan de westzijde van het terrein. De loods aan de oostzijde van het terrein staat echter min of meer waterpas, wat wil zeggen dat zij op een ophoging staat. Het verschil tussen de vloer van de loods en de asfaltweg ernaast bedraagt aan de achterzijde (zuidzijde) van de loods ca 62cm.

Figuur 3: hoogtekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

2.2 Historisch: wat te verwachten

Middeleeuwen: Vanaf het midden van de 14de tot omstreeks 1630 vinden we vermeldingen terug van lakenramen op achtererven van huizen die op de Lange Heergracht georiënteerd staan. De Lange Heergracht wordt in middeleeuwse bronnen ook 'Voldersheergracht', 'Aanslagersheergracht' en 'Verversheergracht' genoemd. Op Stompaertshoek is bovendien ook sprake van wevers.

Waarschijnlijk hebben we in de zone langs de Lange Heergracht te maken met verschillende stadia van de middeleeuwse lakennijverheid. Het is echter onzeker dewelke van deze ambachten op de onderzoekslocatie gevestigd waren. Voor de vermeldingen van de verschillende ambachten in deze zone, zie bijlage achteraan. Waarschijnlijk zullen er zich enkel lakenramen in de onderzoekszone bevonden hebben. Op een reconstructiekaart van het middeleeuwse Arras (FR) worden vollers, ververs en lakenramen in hetzelfde bouwblok gesitueerd. De vollers en ververs worden echter vlak tegen het water gesitueerd, de lakenramen op de gronden er achter¹. Gezien hun behoefte aan water is het aannemelijk dat de vollers zich in Mechelen dicht tegen de Lange heergracht zouden bevinden. Hetzelfde geldt voor de ververs. We houden dus in eerste instantie rekening met lakenramen, in tweede instantie met vollers en ververs.

Van de lakennijverheid kunnen verschillende sporen teruggevonden worden:

- werktuigen en andere vondsten: wolkam, kaarddistels, eventueel overblijfselen van houten ramen, lakenloodjes...
- structuren: In Ieper werden kuilen gevonden bekleed met vlechtwerk, schors en houtpulp, mogelijk voor het weken van huiden voor het verwijderen van de wol. In Eindhoven (NL) werden ronde kuilen teruggevonden, bekleed met vertrappele twijgen of mos en bekleed met een dun laagje klei, die in verband worden gebracht met het vollen. In Arras (FR) werden loodsen opgegraven met stookovens voor het verwarmen van water (nodig voor het vollen), naast kuilen bekleed met dakpannen en een laagje (vollers?)klei. Er was ook gebouw met een grote gekasseide binnenplaats, mogelijk het raamhof. Verder kan er ook gedacht worden aan stookovens voor de productie warm water voor verversactiviteiten.
- Biologische aanwijzingen: parasieten die typerend zijn voor schapen, eventueel resten van planten die gebruikt zijn als kleurstof/beits (ververs).

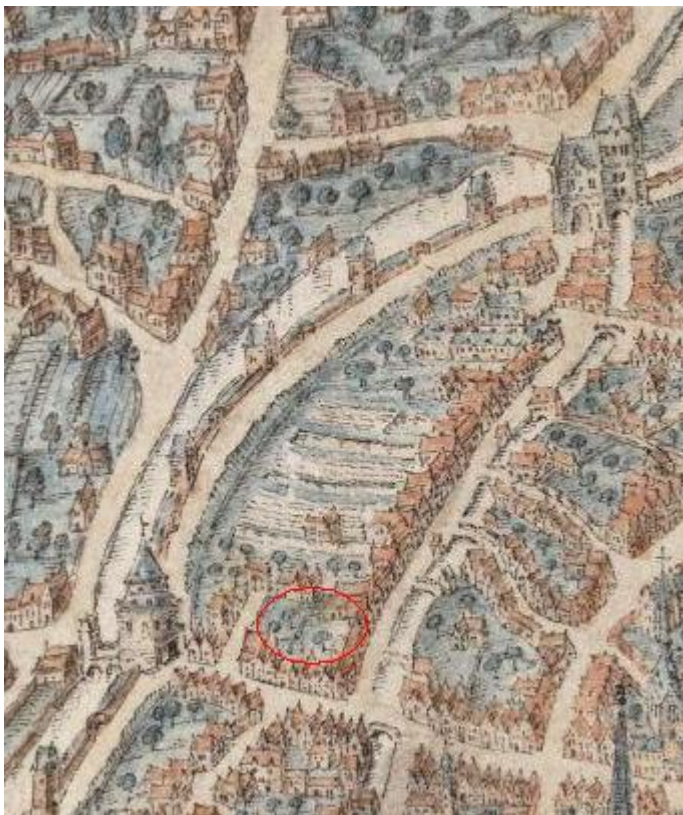
Post-middeleeuwen: Het terrein zou in gebruik zijn als bleekweide voor linnen tot en met de 19de eeuw. Archeologisch gezien zal zich dat vertalen in het ontbreken van sporen (grasweide) of de aanwezigheid van watertroggen voor het wassen of besprenkelen van het linnen.

¹ M. Dewilde, A. Ervynck, A. Wielemans (eds), Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders (Archeologie in Vlaanderen 2), 1996.

Figuur 4: zicht op een blekerij in Mechelen

Het plan van Jan Van Hanswijck (eind 16de eeuw) toont enkel een leeg gebied ter hoogte van de onderzoekslocatie, blijkbaar gaat het om tuinen. Daarnaast ligt een grote zone met bleekweides.

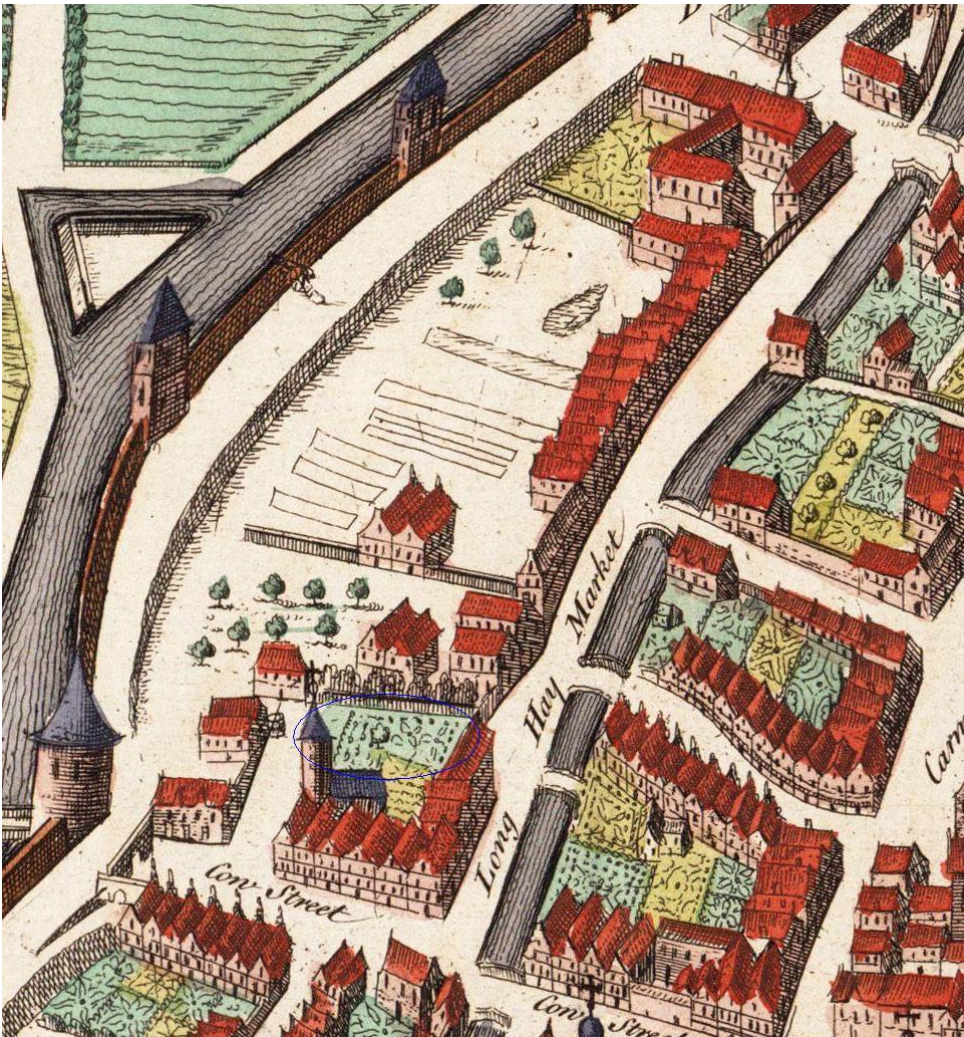
Figuur 5: detail kaart van Jan Van Hanswijck, met aanduiding van de onderzoekslocatie in het rood

Op de kaart van Braun en Hogenberg (eind 16de eeuw) wordt een leeg perceel afgebeeld. Hier zijn geen blekerijen zichtbaar.

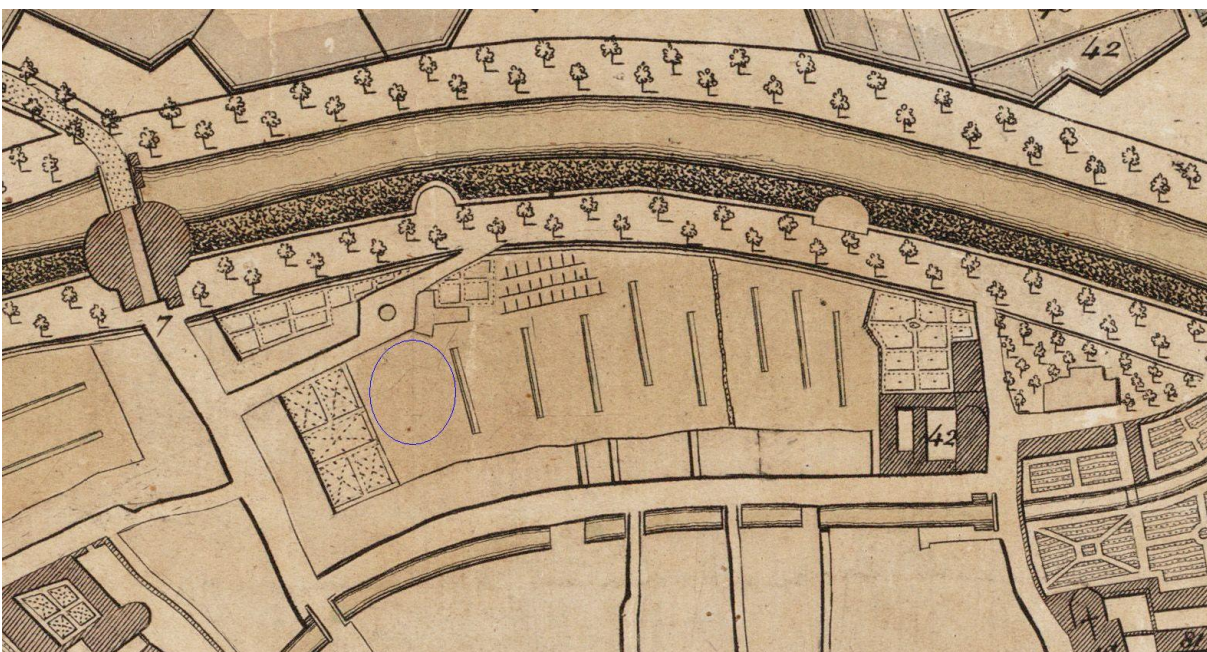
Figuur 6: detail kaart van Braun en Hogenberg, met aanduiding van de onderzoekslocatie in het blauw

De kaart van Basire (1745) toont een tuin (?) op de onderzoekslocatie, met daarnaast de zone met de bleekweides.

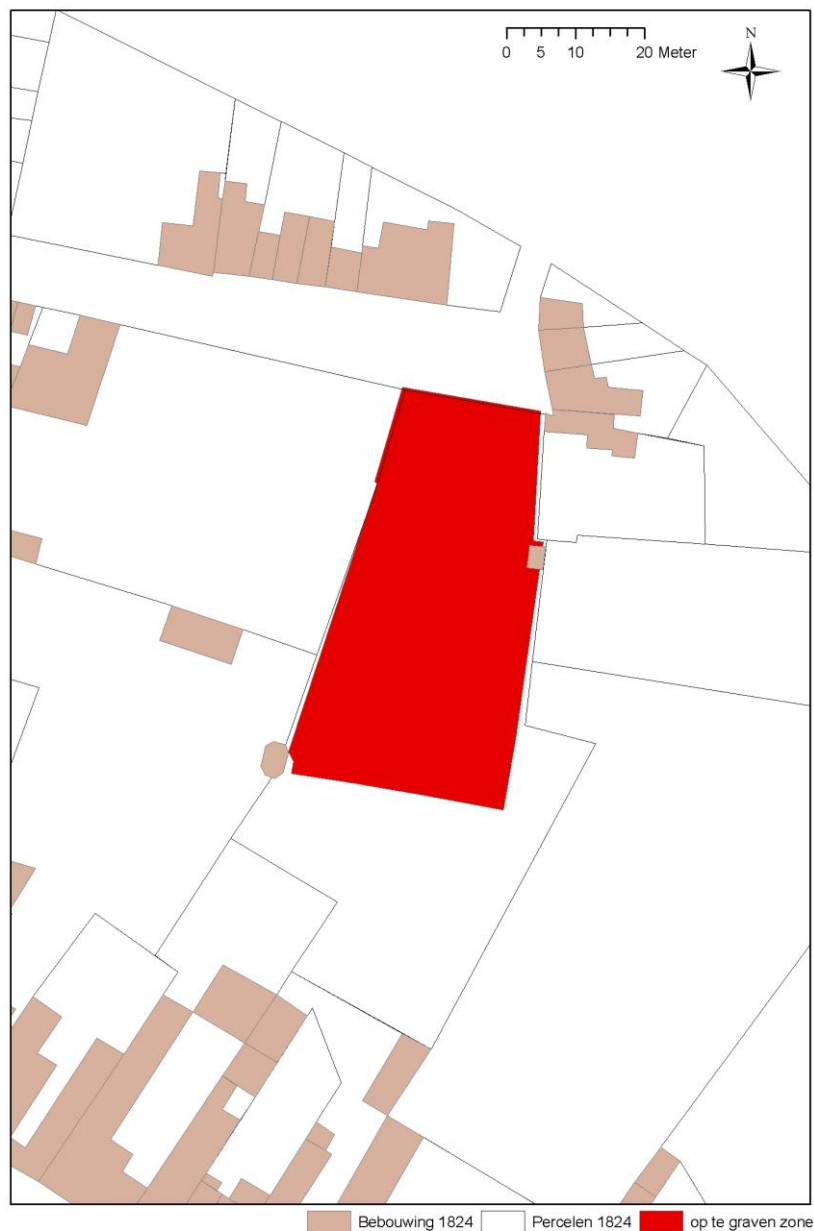
Figuur 7: detail kaart van Basire, met aanduiding van de onderzoekslocatie in het blauw

De kaart van Hunin (1800/18010) toont verschillende langwerpige greppels in het bouwblok. Dit kan te maken hebben met de bleekweide...Dezelfde greppels komen op het plan voor op de Tinelsite.

Figuur 8: kaart van Hunin, 1800/1810, met aanduiding van de onderzoekslocatie in het blauw

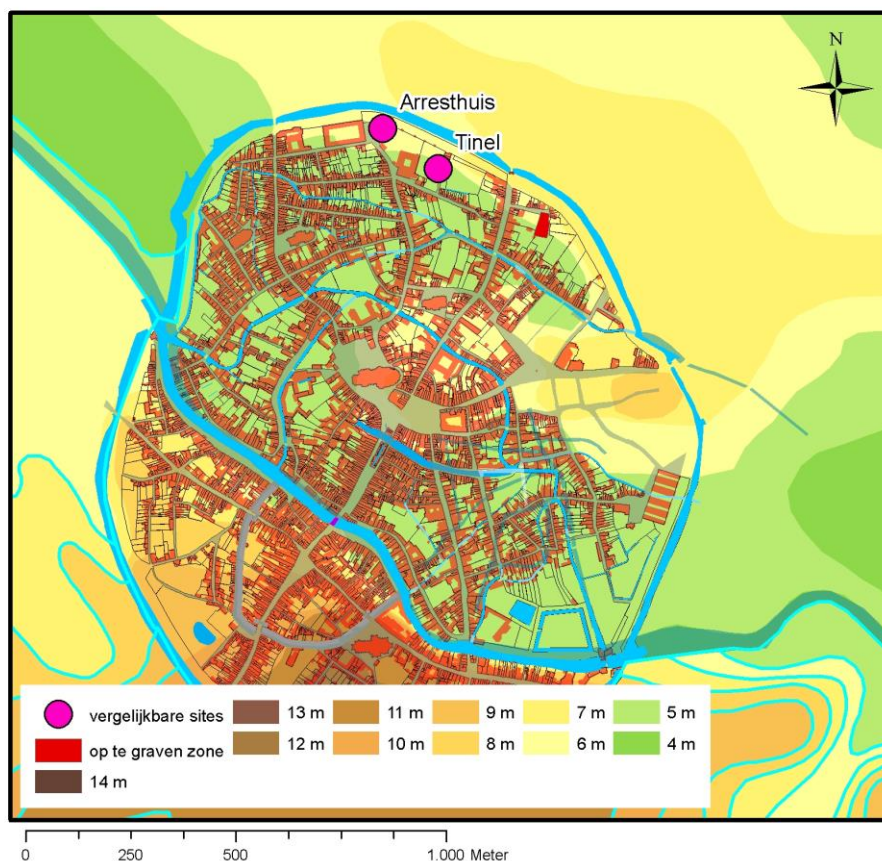
Op het primitief kadaster van 1824 staan nauwelijks gebouwen.

Figuur 9: primitief kadaster 1824

Voorafgaand: Wat men op het terrein van sporen kan terugvinden van voor het midden van de 14de eeuw is onbekend. Tot de mogelijkheden behoren greppelstructuren zoals op de site Arresthuis (zie verder), waarschijnlijk haaks op of parallel aan de hoogtelijnen.

2.3 vergelijking: Arresthuis en andere

Figuur 10: vergelijkbare archeologisch onderzochte zones

De dichtst bij gelegen archeologische site is de site *Arresthuis*, opgegraven door het VIOE (2010). Dit onderzoek leverde volgende krachtlijnen op wat betreft niveaus: Bewaarde podzolbodemplaat op ca 5.35+TAW (=ca 1.50m onder maaiveld), met greppels uit de 13de eeuw of ouder. De oudste sporen reiken maximaal tot een diepte van 3.60m TAW, maw een diepte van 3.20m onder maaiveld.

14de-eeuwse sporen op ca 5.40+TAW (=ca 1.40m onder maaiveld) met oa kuilen met pottenbakkersafval.

De hoogte van het loopvlak van de postmiddeleeuwse periode is niet duidelijk aangezien de bovenzijde van dit pakket weggegraven was door de funderingssleuf van het Arresthuis maar op een diepte van 5.80+TAW (= ca -1m onder maaiveld) bevonden zich alleszins postmiddeleeuwse sporen.

Site *Tinel*, proefsleuvenonderzoek Triharch (2011). Hier werden 3 proefsleuven uitgezet. De bovenste meter/anderhalve meter bestaat hier uit 19de-en 20ste eeuwse lagen en kuilen. Hier moet vermeld worden dat er in de 19de eeuw een kazerne gebouwd werd. Op ca -1.10 m tot 1.50m onder maaiveld bevonden zich 17de-of 18de-eeuwse resten.

De originele bodem (podzol) bevindt zich hier op -1.10m onder maaiveld. Deze moederbodem werd slechts in 1 van de 3 proefputten aangesneden, enkel in proefput 2 was hij niet verstoord door latere ingrepen. Door middel van boringen werd vastgesteld dat de moederbodem zich in de andere proefputten op -2m onder maaiveld en -2.60m onder maaiveld bevond, wat wil zeggen dat de originele bodem hier waarschijnlijk weggegraven zal zijn.

Aangezien de moederbodem nauwelijks onderzocht kon worden, blijft ook de aanwezigheid van middeleeuwse sporen in de moederbodem een vraagteken. Op plaatsen waar de originele bodem bewaard is, zijn zij mogelijk nog aanwezig. Op plaatsen waar

de originele bodem verstoord is, zijn mogelijk enkel nog de diepere structuren bewaard gebleven.

Wel werd vermoedelijk een van de langwerpige sporen die op het plan van Hunin zichtbaar zijn, aangesneden. Het spoor bestaat uit een houten beschoeiing en werd gedempt in de loop van de 19de eeuw. Mogelijk was dit een gracht voor de bleekweide of een vollerstrog? Op deze locatie worden namelijk vollers vermeld tot in de 18de eeuw.

Door *archeologisch onderzoek verspreid over de binnenstad* werd de afgelopen jaren duidelijk dat de gele/bruine zone op de hoogtekaart gekenmerkt worden door de aanwezigheid van podzolbodems. Deze zijn niet aanwezig in de lagere gelegen groene zones. Op de site Ganzendries werd een goed bewaarde podzol aangetroffen op een diepte van -2.30m onder maaiveld, met daarin greppels uit de periode 12B of ouder.

2.4 grondonderzoek: 5 boringen

In functie van het technisch verslag voor Stompaertshoek werden 5 boringen uitgevoerd, verspreid over het terrein (voor zover toegankelijk voor machine). Deze geven alle vijf een gelijkaardige opbouw van het terrein:

Tussen 0 en -0.5m diepte: asfalt, puin en beton

Tussen -0.50 en -1m/-1.50m diepte: donkerbruin zand, matig fijn, zwak siltig, matig tot sterk baksteenhoudend, en sporen kolengruis in B4 en B5

Tussen -1m/-1.50m en -2.10/-2.50 m diepte: zand, zeer fijn, zwak siltig, sterk teelaardehoudend, donkerbruin. Enkel in B5 wordt nog vermeldt: "sporen van baksteen"

Daaronder: zand matig fijn, zwak siltig, lichtbeige.

Interpretatie van boringen voorafgaand aan de proeput: Moederbodem (C-horizont?) op -2.10 à -2.50 onder maaiveld. Daarboven een dik pakket 'teelaarde', quasi zonder baksteenresten. Dit zou het niveau kunnen zijn van de middeleeuwse lakenramen. Daarboven een baksteenhoudend pakket donkerbruin zand, met op bepaalde plaatsen kolengruis. Vermoedelijk is dit pakket afkomstig uit de postmiddeleeuwse periode (bleekweide?) en daarna (kolengruis?). Het is ook mogelijk dat het bovenste pakket een volledig 19de-eeuwse ophoging betreft...

3.Archeologisch onderzoek

3.1 Vraagstelling

Is het lichtbruine zand waarvan sprake in de boringen de moederbodem? Zo niet, op welke diepte ligt dan de moederbodem?

Is er iets bewaard van de originele bodemvorming? Zo niet, wanneer werd deze afgegraven? (naar analogie met de Tinelsite kan verwacht worden dat de originele bodem weggegraven is)

Zijn er nog sporen bewaard uit de 13de eeuw of ouder in de moederbodem?

Kan het pakket teelaarde zonder baksteen gesitueerd worden in de middeleeuwen?

Maw ligt het middeleeuwse loopvlak op de grens tussen de twee pakketten? Kan het verder onderverdeeld worden in niveaus? Bevinden er zich sporen in dit pakket?

Kan het pakket baksteenhoudend zand gedateerd worden in de postmiddeleeuwen?

Kan het verder onderverdeeld worden in niveaus? Bevinden er zich sporen in het pakket?

3.2 Onderzoekopzet en verloop opgraving

De positie van de proefputten werd in functie van de vraagstelling bepaald: een sleufje van ca 0.5m breed over de volledige breedte van de loods, zo ver mogelijk naar het noorden. Dit is een sleufje zonder vertrapping, recht naar beneden, met de bedoeling om eventuele sporen in de moederbodem te kunnen evalueren. Profielen konden gezien de rechte sleufwanden niet bestudeerd worden.

In functie van de vraagstelling in verband met het aan tal aan te leggen niveaus bijkomende werd deze proefput aangevuld met een proefput van 4x4m, midden in de loods (middenin omdat de kraan moet kunnen manoeuvreren). Het profiel kon opgetekend worden tot op ca -2m onder maaiveld. Na het opkuisen van het profiel werd met een kraan nog een klein gedeelte verdiept tot op de moederbodem om het profiel te vervolledigen.

Beide proefputten werden dus in de loods uitgezet. De loods zelf staat zoals reeds gezegd op een opgehoogd gedeelte.

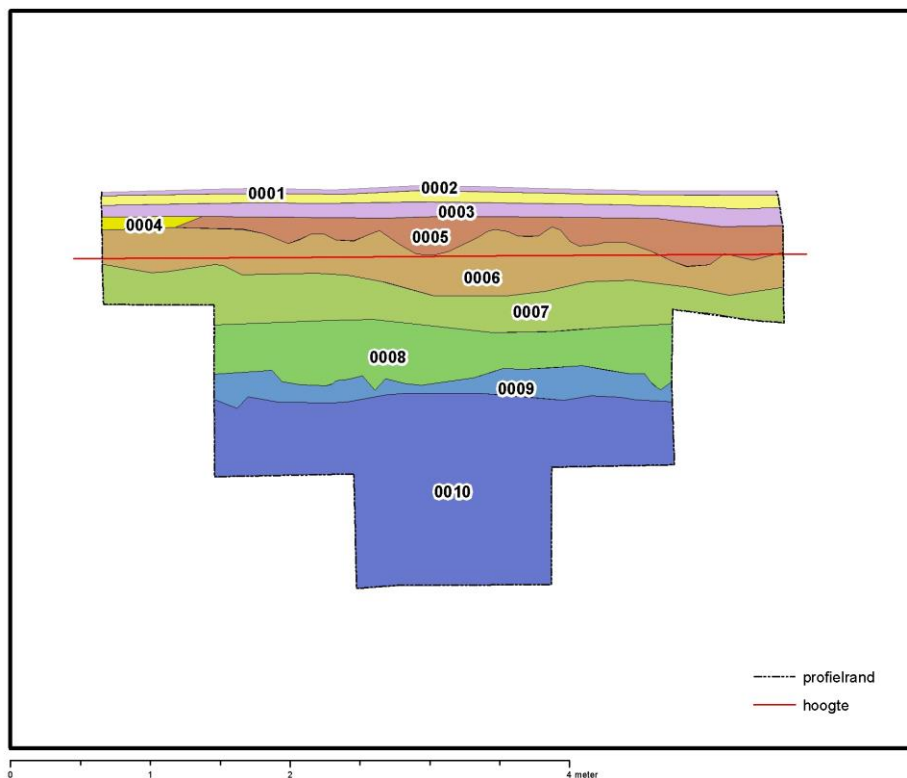
Figuur 11: lokalisatie proefputten

Resultaten proefput 1:

Figuur 12: algemene situering van proefput 1

De resultaten van proefput 1 kunnen besproken worden aan de hand van het zuidelijke profiel, in totaal zo'n 2.80m onder maaiveld.

Figuur 13: proefput 1, zuidprofiel

Figuur 14: proefput 1, zuidprofiel

Het oost-en westprofiel werden eveneens opgekuist maar niet opgetekend. Het noordprofiel, dat recht naar beneden gezet was zonder vertrapping, werd niet opgekuist om veiligheidsredenen.

Figuur 15: proefput 1, westprofiel

Figuur 16: proefput 1, oostprofiel

Figuur 17: proefput 1, noordprofiel

De bovenste 130 cm onder maaiveld wordt gekenmerkt door een recente vloer met betonlaag eronder enerzijds en puinige ophogingslagen anderzijds:

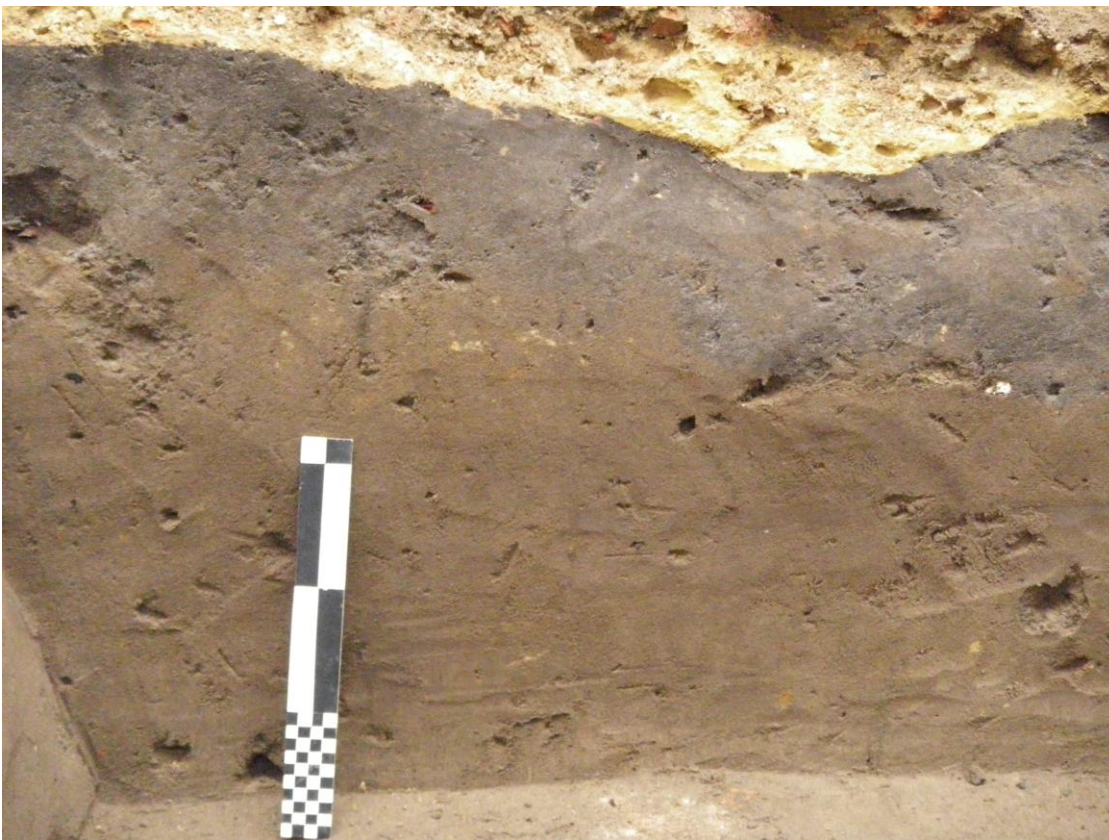
- 1: gele cementtegels van 24x14.5x3 cm
- 2: geel zand, stabilisatielaag voor vloer 1

- 3: beton
- 4: laagje geel zand onder betonvloer 3
- 5: gevlekt grijs-groen zand met wat cementbrokjes, wat kalkmortelbrokjes en een fragment van een reducerend gebakken tegel.
- 6: gevlekt zand (donkergrijs, geel, bruin), een weinig kalkmortelbrokjes en wat houtskoolspikkels, wat metaal
- 7: puin (baksteen, kalkmortel), gemengd met donkerbruin zand
- 8: puin (baksteen, kalkmortel, cementtegels), gemengd met geel zand. Inclusie van geelwitte klei.

De aanwezigheid van cement(tegels) tot in de onderste laag van dit pakket (laag 8), wijst op een datering ten vroegste in de tweede helft van de 19de eeuw. Een glazen medicijnenflesje in laag 8 (met merk "250" op de bodem) bevestigt deze datering. Met de metaaldetector werd in laag 7 een religieus hangertje gevonden dat vermoedelijk dateert uit de 18de eeuw.

Dit pakket puin en zand is zeer scherp afgelijnd ten opzicht van het onderliggende zandpakket:

lagen 9 en 10. Dit is een pakket vrij homogeen donkerbruin fijn zand met wat houtskoolspikkels en enkele baksteenbrokjes. Bovenaan heeft dit pakket een eerder donkergrijs-zwarte kleur, met meer witte zandkorrels. De aflijning tussen beide is zeer vaag, het is onzeker of we twee lagen kunnen onderscheiden (laag 9: donkergrijs/zwart en laag 10: donkerbruin) of dat het om één en dezelfde laag gaat waarvan de bovenzijde door bewerking/begroeiing verkleurd is. In het pakket bevonden zich geen andere sporen, noch in het vlak, noch in het profiel.

Figuur 18: laag 9 en laag 10

De onderzijde van dit pakket werd vrijgelegd door de kraanbak in het midden van de proefput. Het totale pakket bleek zo'n 160 cm dik. Om veiligheidsredenen (lichte ondergraving van het noordprofiel) werd er echter niet afgedaald in deze put om het profiel verder op te kuisen). Bij het afgraven bleek echter wel dat de onderste 40 à 50 cm van het pakket iets meer baksteenresten bevatte. Bovendien was in het oostprofiel

zichtbaar dat het pakket voorafgegaan werd door een uitgraving in de moederbodem (kuil doorheen de moederbodem).

Figuur 19: oostprofiel proefput 1: uitgraving in de moederbodem, opgevuld met laag 10.

Datering van dit pakket:

Uit het profiel zelf werden uit laag 10 twee scherven gerecupereerd: een standvin in roodbakkend aardewerk en een bodem (gewelfde standring) in steengoed. Vermoedelijk vallen deze vondsten te dateren in de 15de of eerste helft 16de eeuw. Verder werd er in laag 10 met de metaaldetector nog een doorboorde Nurenbergse anonieme rekenpenning teruggevonden uit de 16de eeuw, naast enkele onbepaalde fragmenten.

Lagen 9 en 10 werden bij het uitgraven apart gestapeld van de bovenliggende puinlagen. In deze stapel werden nog enkele andere scherven aangetroffen, waaronder een grijsbakkende geribbelde scherf, een klein fragmentje roodbakkend aardewerk en een

stukje steengoed. Het steengoedfragment heeft een ijzerengobe en bestaat uit de hals van een klein kannetje of beker, vermoedelijk te dateren in de 14de of 15de eeuw. Met de metaaldetector werden in deze stapel nog wat metaalvondsten gedaan, waaronder een versierde riemtong uit de 15de of 16de eeuw, een zwaar beschadigd lakenloodje, een zilveren muntje uit de 17de eeuw (2-stuiver, noordelijke Nederlanden), een pseudo-munt uit de 14de eeuw, twee koperen ringen en nog wat onbepaalde fragmenten. Vermoedelijk kunnen we het pakket grofweg dateren in de 15de tot de 17de eeuw, mogelijk is het oppervlak lang in gebruik geweest. De veertiende-eeuwse pseudomunt noopt wel tot voorzichtigheid wat betreft de datering van deze laag.

Daaronder bevond zich de C-horizont van de moederbodem. Er waren geen sporen meer van de originele bodemvorming.

3.3 Resultaten proefput 2:

Proefput 2 is -zoals voorgesteld in het plan van aanpak- een smalle sleuf over de ganse breedte van de loods. De sleuf reikt tot op de moederbodem, op ca 2.50 à 2.70 cm onder maaiveld. In het westen werd zij aangelegd tot op ca 1m van de bestaande muren, in het oosten werd meer ruimte gelaten tov de bestaande muur aangezien de kraan achterwaarts moest kunnen werken. Deze sleuf werd gegraven met een kraanbak van 60cm breed en reikt zonder vertrapping tot op de moederbodem, nl tot op een diepte van -2.50m à 2.70m onder maaiveld.

Figuur 20: aanleg proefput 2

Dit profiel werd om veiligheidsredenen niet opgekuist of opgetekend, zoals beschreven in het plan van aanpak. Aangezien het profiel niet opgekuist werd, zijn de vaststellingen die hier gedaan werden onder voorbehoud...

Figuur 21: proefput 2, noordprofiel, westelijke hoek

De bovenste 70cm onder maaiveld werd gevormd door vrij recente ophogingen (beton en puin gemengd met donkergrijs zand of geel zand afhankelijk van de plaats).

Hieronder bevond zich een laag donkerbruin-grijs zand tot op een diepte van ca 130cm onder maaiveld.

Figuur 22: bovenzijde donkerbruine laag onder puin

Onder deze laag bevindt zich een gelijkaardig pakket maar met meer puin. In het zuidelijk profiel en het vlak leek het er sterk op dat deze puinige laag in het midden van de sleuf naar beneden zakt en de vorm aanneemt van een kuil doorheen de moederbodem. Onderaan *leken* brokjes cement aanwezig te zijn. Helemaal duidelijk was dit echter niet.

Figuur 23: zuidelijk profiel werkput 2, detail.

Figuur 24: kuil doorheen de moederbodem in proefput 2

Hieronder bevond zich een laag gevlekt zand (geel-bruin, hier en daar lichtgrijs).

Figuur 25: bovenzijde gevlekte laag

Hieronder bevond zich de C-horizont van de moederbodem. Hierin werden geen sporen aangetroffen. Er werd ook geen originele bodemvorming aangetroffen. Eén van de vlekken in het gemengde zand erboven leek wel afkomstig te zijn van een verstoorde E-horizont van een podzolbodem (?).

Figuur 26: moederbodem

Vondsten en datering: De vondsten van deze proefput werden met de kraan verzameld. Van enkele scherven kon de hoogte genoteerd worden. Zo werd er een geknepen oor in fijn grijsbakkend aardewerk ingemeten op -130cm onder maaiveld. Op ongeveer dezelfde hoogte en dieper bevonden zich nog meerdere scherven. In totaal werden 50 scherven fijn grijs aardewerk gerecupereerd (bodems op standvinnen of geknepen bodem, randfragmenten van kannen of kruiken,...), 2 scherven steengoed met ijzerengobe en 4 scherven roodbakkend aardewerk (pootje van een grape met duimindruk erboven, wandfragmenten van grape of kookkan, spaarzaam geglazuurd en met sporen van vuur. De scherven kunnen grofweg in de 14de eeuw gedateerd worden.

3.4 Vergelijking tussen beide proefputten

In beide proefputten bevindt zich bovenaan een ophogingspakket van recente datum en voornamelijk bestaande uit puin. Dit pakket was in proefput 1 ca 130 cm dik, in proefput 2 slechts ca 70 cm dik. Volgens de vondsten in proefput 1 dateert dit pakket uit de tweede helft van de 19de eeuw en jonger.

In beide putten bevond zich hieronder een donkerbruine laag. In proefput 1 kon het onderscheid gemaakt worden tussen een donkergrijs/zwarte laag en een donkerbruine laag. In proefput 2 kon dit onderscheid niet gemaakt worden. Gezien dit profiel niet opgekuist werd, is het onduidelijk of dit onderscheid niet aanwezig was of niet herkend kon worden. In proefput 1 was dit pakket zo'n 100 cm dik.

In proefput 1 bevond zich onder deze laag een gelijkaardige laag maar met wat meer baksteenresten, deze laag was voorafgegaan door een interface doorheen de moederbodem (kuil doorheen moederbodem). In proefput 1 was deze laag zo'n 40 cm dik. Ook in proefput 2 vonden we een donkerbruine laag met wat meer baksteenresten terug, eveneens voorafgegaan door een interface doorheen de moederbodem (kuil doorheen moederbodem).

De vraag is of de donkerbruine lagen met/zonder puin in beide putten aan elkaar gelijkgesteld kunnen worden. Dit is onduidelijk, niet alleen owv het feit dat het profiel in proefput 2 niet werd opgekuist, maar ook omdat er een aanzienlijke afstand tussen beide putten ligt, waardoor elke interpretatie met de nodige voorzichtigheid moet beschouwd worden. Laag 9 in proefput 1 leek wel homogener te zijn dan de donkerbruine laag in proefput 2.... Deze lagen vallen vermoedelijk te dateren in de 15de-16de-17de eeuw, te oordelen naar de vondsten van proefput 1.

Een laag die we enkel in proefput 2 terugvonden was een gevlekte zandlaag, bestaande uit geel zand van de C-horizont van de moederbodem, gemengd met donkerbruin en lichtbruin zand en hier en daar een vlek lichtgrijs/wit zand (E-horizont podzol?). Dit pakket lijkt te dateren uit de 14de eeuw (onder voorbehoud want aardewerk met kraan eruit geschept en lokalisatie van de scherven niet altijd duidelijk).

3.5 Beantwoording van vraagstelling

Is het lichtbruine zand waarvan sprake in de boringen de moederbodem? Zo niet, op welke diepte ligt dan de moederbodem?

Ja, het lichtbruine zand waarvan sprake in de boringen is de moederbodem.

Is er iets bewaard van de originele bodemvorming? Zo niet, wanneer werd deze afgegraven? (naar analogie met de Tinelsite kan verwacht worden dat de originele bodem weggegraven is)

Er is geen originele bodemvorming bewaard gebleven. De originele bodem werd vermoedelijk reeds tijdens de late middeleeuwen vergraven.

Zijn er nog sporen bewaard uit de 13de eeuw of ouder in de moederbodem?

Er werden geen sporen vastgesteld in de moederbodem, afgezien van kuilen die gevuld werden met de donkerbruine zandlaag met baksteenresten. De datering is onzeker maar situeert zich vermoedelijk eerder in de 15de tot 17de eeuw (?) We kunnen echter niet uitsluiten dat er zich elders op de site wel oudere sporen in de moederbodem bevinden aangezien we niet weten hoe diep de originele bodem afgegraven werd.

Naar analogie met de Tinelsite kunnen we vermoeden dat enkel de diepere sporen na de afgraving van de moederbodem bewaard gebleven zullen zijn.

Kan het pakket teelaarde zonder baksteen gesitueerd worden in de middeleeuwen? Maw ligt het middeleeuwse loopvlak op de grens tussen de twee pakketten? Kan het verder onderverdeeld worden in niveaus? Bevinden er zich sporen in dit pakket?

Het pakket teelaarde zonder baksteen uit de boringen is vermoedelijk gelijk te stellen met laag/lagen 9 en 10 in proefput 1 en met de donkerbruine en gevlekte laag in proefput 2. Er werden geen sporen aangetroffen in deze laag. Datering van deze lagen:

- de gevlekte laag in proefput 2: middeleeuws (14de eeuw?)
- bruine laag: 15-16-17de eeuw?

Kan het pakket baksteenhoudend zand uit de boringen gedateerd worden in de post-middeleeuwen? Kan het verder onderverdeeld worden in niveaus? Bevinden er zich sporen in het pakket?

Het pakket baksteenhoudend zand uit de boringen is vermoedelijk gelijk te stellen met het bovenste puinpakket. Het kan verder onderverdeeld worden in niveaus maar dit lijkt eerder zinloos aangezien het kan beschouwd worden als een ophogingspakket uit een recente periode.

4. Aanbevelingen

Uit de proefputten bleek duidelijk dat het bodemarchief nog ongestoorde lagen bevat uit de middeleeuwen en post-middeleeuwen. Sporen van constructies of ambachtelijke activiteiten werden echter niet aangetroffen in de proefputten. Dit impliceert echter niet dat zij niet aanwezig zijn.

Indien overgegaan wordt tot opgraving, kan het volgende voorgesteld worden:

- profiel aanleggen (door middel van een sleuf) over de volledige lengte van het terrein, van noord naar zuid, om te beoordelen of de lagen donkerbruin zand onder de puinlaag dezelfde zijn, tzt tot één archeologisch niveau gerekend kunnen worden. Indien deze lagen dezelfde zijn, zoals nu vermoed wordt, kunnen volgende niveaus aangelegd worden:
- Aanleg van een niveau onder de puinlagen
- Aanleg van een niveau bovenop de gevlekte zandlaag, vermoedelijk enkel in het noorden
- Aanleg van een niveau op de moederbodem.